

COVID-19 Döneminde Belediyelerde Bütçe Yönetimi ve Öneriler

Bu makalede, covid-19 salgını sürecinde belediyelerin bütçe yönetimine ilişkin tavsiyeler yer almaktadır.

COVID-19 DÖNEMİNDE BELEDİYELERDE BÜTÇE YÖNETİMİ VE ÖNERİLER

Halil MEMİŞ^[1]

MİARGEM Başkanı

1. Giriş

Tüm dünya ülkeleri gibi ülkemizde büyük bir pandemi ile mücadele ediyor. Belediyelerimiz, 2020 Bütçelerini 2019 yılında; geçmiş bütçe verilerini de dikkate alarak; 5393 sayılı Belediye Kanunu ve 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'na göre hazırladıkları ve 2020-2024 yıllarını kapsayan Stratejik Planlarını yürürlüğe koymuş bulunuyorlar.

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun "Stratejik planlama ve performans esaslı bütçeleme" başlıklı 9 uncu maddesine göre stratejik planlar; kurumların geleceğe ilişkin misyon ve vizyonlarını oluşturmak, stratejik amaçlar ve ölçülebilir hedefler saptamak amacıyla hazırlanırlar.

Yine gerek 5018 sayılı Kanun ve gerekse 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 41 ve 60 ıncı maddesine göre de stratejik plân, bütçenin hazırlanmasına esas teşkil eder.

Hukuki düzenlemelere baktığımızda bütçelerin stratejik planla olan ilişkilerinin çok sıkı olduğu, belediyelerin gider tahminlerinde, stratejik plan ve yatırım programlarındaki hedef ve ilkeleri göz önünde bulunduracakları, ayrıca merkezi idarenin ekonomik verileri ve gelecek yıllara ilişkin öngörülerinden faydalanacakları net bir şekilde ortaya konulmuştur.

Çok iyi bildiğimiz bir husus ise; Belediye Kanunu'nda ve ilgili diğer mevzuatta son yıllarda yapılan yeni düzenlemelerin, belediyelerin hayatın tüm alanlarına daha fazla müdahil olması sonucunu doğurmuş olduğudur. Bu hızlı değişim, belediye hizmetlerinin de daha hızlı ve daha esnek hale gelmesini gerektirmektedir. Bu nedendir ki, artık belediyeler çok daha fazla stratejik düşünmek ve davranmak durumundadır.

Bütçeler, 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrolü Kanunu'nda "Belirli bir dönemdeki gelir ve gider tahminleri bunların uygulanmasına ilişkin hususları gösteren ve usulüne uygun olarak yürürlüğe konulan belgedir" şeklinde tanımlanmıştır.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'ne göre de belediye bütçesi, mali yıl içindeki gelir ve gider tahminlerini gösteren, gelirlerin toplanmasına ve harcamaların yapılmasına izin veren bir meclis kararıdır.

"[Belediyelerde Stratejik Yönetim ve Bütçe](#)" başlıklı yazımızda, özellikle stratejik bütçe yönetimine ilişkin hususlar detayıyla irdelenmiş olduğundan, esasında o incelememizin okunmasından sonra burada ifade edeceğimiz hususların çok daha iyi anlaşılabilceğini düşünüyoruz.

2. Covid-19 Mücadelesi Önlemlerinin Belediye Bütçelerine Etkisi

2.1. Genel Değerlendirme

2.1.1. Giriş

Belediye bütçelerinin en önemli özelliği, genel bütçeden farklı olarak önce gelirlerin, sonrasında ise giderlerin tahmin edilmesidir. Bunun çok önemli bir nedeni bulunmaktadır. Nedenlerin en başlıcası, belediyelerin gelir yaratma kapasitelerinin merkezi idarenin yapacağı düzenlemelere bağlı olmasıdır. Bunun yanında belediyelerin merkezi idareden farklı olarak vergi koyma yetkileri ve sınırsız borçlanma imkanları yoktur.

Bu açıdan, bu süreçte belediyelerimizin gelir bütçelerinin oldukça fazlasıyla olumsuz etkilendiğini/etkileneceğini kabul etmemiz gerekmektedir. Bunun detaylarına girmeden önce, belediye gelir yapılarını kısaca analiz etmemiz uygun olacaktır.

2.1.2. Belediye Gelirlerin Yapısının Analizi

Belediyelerin gelirlerini;

- Merkezi idareden gelen paylar

- Belediyelerin kendi öz gelirleri

olarak ikiye ayırabiliriz.

Belediyelere merkezi idarenin aktardığı paylar, Devletin toplam vergi gelirlerinin belli bir yüzdesi olduğundan, vergi gelirlerinde vukubulacak azalma, olumsuz sonuçlar doğuracaktır. Makroekonomik dengelerin olumsuz sinyaller verdiği, en azından genel vergi gelirleri açısından durumun iç açıcı olmadığı ortadadır.

Merkezi idareden gelen payların aksine, belediyenin öz gelirler üzerinde nispeten etki imkanı vardır. Ancak, bu gelirleri de makroekonomik gelişmelerden bağımsız düşünmemiz söz konusu değildir.

Belediye gelirlerini, aynı zamanda sürekli gelirlerden ve bir kez oluşacak gelirlerden ibaret olarak ta değerlendirebiliriz.

Sürekli gelirler, genel vergi gelirlerinden gelen paylar, her çeşit vergi gelirler ve harçlar vb. gelirlerdir.

Bir kez oluşacak veya bir defalık gelirler ise, taşınır ve taşınmaz mal satışları, projeye bağlı hibe ve yardımlardır.

2.1.3. Yatırım ve Hizmetlerde Öncelik Sırasının Belirlenmesi

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 14 üncü maddesine göre, hizmetlerin yerine getirilmesinde öncelik sırası, belediyenin malî durumu ve hizmetin ivediliği dikkate alınarak belirlenir. Belediyelerin stratejik amaç ve hedeflerinin gerçekleştirilmesini sağlayacak projelerin hayata geçirilmesi ve hizmetlerin yapılması sahip oldukları mali kaynakların yanında, insan kaynakları ve fiziki kaynaklarının da gücüne bağlıdır.

Belediye hizmetlerinin yürütümünde, her zaman önceden belirlenmiş stratejik hedeflere uyulması mümkün olamamaktadır. Çoğu zaman stratejik planların hedeflerinde sapmalar oluşmaktadır. Bazen, hiç hesapta olmayan projeler dahi hayata geçirilebilmektedir. Bu nedenle öncelik sıralaması yapılırken, öncelikle önemli ve acil müdahale bekleyen hususlar belirlenmelidir.

2.1.4. Harcama Kontrolü

Belirli bir strateji ile oluşturulan bütçe yapısının, diğer bir ifade ile dengesinin bozulmamasını veya bozulmasını sağlayacak hususlardan birisi, harcamaların planlanmasındaki başarı veya başarısızlık olacaktır. Bu nedenle belediyeler giderlerin gelirleri aşmasının engellenmesi amacıyla, gider gerçekleştirmelerini yakından gözlemeli ve denetlemelidirler. Giderlerin kontrolsüz bir şekilde artarak, gelirleri aşması mali yapıyı zedeleyecek ve mali disiplini ortadan kaldıracaktır.

2.2. Covid-19 Mücadelesinde Bütçeyi Olumsuz Etkileyen Hususlar

2.2.1. Genel Olarak

Covid-19 salgını, sadece ülkemizi değil tüm dünyanın toplumsal yaşamı ile ekonomik dengelerini olumsuz etkilemiştir. Bu olumsuz etkinin sonuçlarını, öncelikle gelir kaynaklarında gösterdiği kesindir. Merkezi idare, salgınla mücadele kapsamında birçok tedbirler uygulamaya koymuştur. Bu tedbirlerin bir çoğu belediyelerin gelirlerini doğrudan etkilemiştir. Yine salgının doğurduğu ekonomik daralma, sosyal destek ihtiyacı duyacak kişi ve hane sayısını oldukça artırmıştır. Bunun doğal sonucu, belediyelerin bütçelerini hazırlarken öngörmedikleri düzeyde sosyal yardım yapmalarına neden olmuş ve olacağı benzetmektedir. Salgınla mücadele kapsamında, öngörülme-yen gider kalemleri doğmuştur. Burada, kısaca bunlar üzerinde durmamız gerekmektedir.

2.2.2. Giderleri Etkileyen Unsurlar

2.2.2.1. İhalelerin ve İhale Sözleşmelerinin Yürütülmemesi

Covid-19 salgınının, Dünya Sağlık Örgütü tarafından da pandemi ilan edilmesiyle, artık salgın olduğuna şüphe bulunmamaktadır

Bilineceği üzere kamu idarelerinin mal ve hizmet alımları ile yapım işleri ihalelerine ilişkin usul ve esaslar 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nda, sözleşmelerin düzenlenmesi ve uygulanması ile ilgili esas ve usuller ise 4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunda düzenlenmiştir.

4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu'nun 23 üncü maddesinde; "Mücbir sebeplerden dolayı sözleşmenin feshedilmesi halinde, hesabı genel hükümlere göre tasfiye edilerek, kesin teminat ve varsa ek kesin teminatlar iade edilir." şeklinde bir düzenleme mevcuttur.

Aynı Kanunun 10 uncu maddesine göre ise genel salgın hastalık mücbir sebepler arasında sayılmıştır.

Bu çerçeveden baktığımızda; belediyelerin Coronavirüs salgını gerekçe gösterilerek gerek yüklenici ve gerekse idare tarafından sözleşmenin tek taraflı feshi söz konusu olabileceği gibi, işlerin durdurulması ve ertelenmesi mümkün olabilecektir.

Böyle bir durumda, belediyelerin "şimdilik" gider yapmalarının önüne geçilmiş gibi görünse de, ilerleyen zamanlarda bu şekilde askıya alınan veya iptal edilen sözleşmelerin yürütülmesi gerekecektir.

2.2.2.2. Giderleri Etkileyen Diğer Unsurlar

Yukarıda da belirtildiği üzere, belediye bütçeleri yıl içerisinde yapılacak faaliyetlerin ödeneklerini düzenleyen belgelerdir. Bütçelerde, stratejik planı bulunan belediyelerde stratejik plana ve vatandaşın mahalli müşterek ihtiyaçlarının gerektirdiği faaliyet ve

projelere göre şekillenmektedir. Diğer belediyelerde de durum farklı değildir.

Ancak, covid-19 ile mücadele kapsamında hem belediyelerin hizmet öncelikleri, hem de vatandaşların mahalli müşterek ihtiyaçlarının öncelikleri değişmiştir. Belediyeler, salgınla mücadele kapsamında, koruyucu ve önleyici sağlık tedbirlerinden, çevre sağlığı, aile sağlığı, yaşlı bakım hizmetleri gibi birçok ek hizmet kalemini gündemine almış ve yürütmektedir. Bu kalemler, normalde bu denli büyük ölçüde öngörülmuş hizmet kalemleri değildir.

2.2.3. Gelirleri Etkileyen Unsurlar

2.2.3.1. Öz Gelirleri Etkileyen Faktörler

2.2.3.1.1. Kira Gelirleri

Covid-19'la mücadele kapsamında alınan önlemler çerçevesinde, belediyelerin kiraya verdikleri birçok işyerinin faaliyetinin geçici olarak durdurulması kaçınılmaz bir hal almıştır. Bu durumun doğal sonucu olarak ta, bir çok belediye kira alacaklarını almama, erteleme yoluna gitmiştir. Bilindiği üzere 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu'nun 84 üncü maddesinin 3 üncü fıkrasında mücbir sebebe yer verilmiş ve "Üzerine ihale yapıldığı halde usulüne göre sözleşme yapmayan istekliler ile sözleşme yapıldıktan sonra taahhüdünden vazgeçen ve mücbir sebepler dışında taahhüdünü sözleşme ve şartname hükümlerine uygun olarak yerine getirmeyen müteahhit veya müşteriler hakkında da, ihaleyi yapan bakanlık veya ilgili bakanlık tarafından, bir yıla kadar ihalelere katılmaktan yasaklama kararı verilir ve bu kararlar Resmi Gazetede ilan ettirildiği gibi ilgililerin müteahhitlik sicillerine işlenir." şeklinde bir düzenleme yapılmıştır. Bu hükümde dikkate alınarak, ihale sözleşmelerinde fesih edilebileceği gibi, yükümlülüklerin sonraya bırakılması da söz konusu olabilecektir.

Konuya bu çerçevede baktığımızda, belediyelerin gelirlerinin bundan olumsuz etkileneceği kaçınılmazdır. Bu durumun tüm belediyeleri aynı derecede etkilediğini söylemek mümkün olmamakla beraber, kirada mülkü bulunan belediyelerin, bunun gelirleri içerisindeki oranına göre etkilenme oranı da artacak veya azalacaktır.

Bu satırların kaleme alındığı sırada, TBMM'nin gündeminde yer alan bir Kanun teklifinde;

"Büyükşehir belediyeleri, belediyeler ve bağlı kuruluşları ile bunların üyesi olduğu mahalli idare birliklerinin mülkiyetinde veya tasarrufunda olan taşınmazlara ilişkin olarak ilgili mevzuatınca yapılan satış, ecrimisil ve kiralamadan kaynaklanan bedellerin veya tutarların 19/3/2020 tarihinden itibaren 3 aylık döneme ilişkin tahsil edilmesi gereken kısımlarının 3 ay süreyle ertelenmesi ve faaliyetleri durdurulan veya faaliyette bulunamayan işletmelerin faaliyette bulunmadığı döneme ilişkin olarak kira bedellerinin tahsil edilmemesi" yönünde düzenleme yer almaktadır.

Bunun Kanunlaşacağını düşünürsek, belediyelerin önemli bir gelir kaynağından mahrum kalacağını söylemek çok afaki olmayacaktır.

2.2.3.1.2. Ücret Gelirleri

Bilindiği üzere 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu'nun "Ücrete tabi işler" başlıklı 97 nci maddesine göre; belediyeler anılan Kanunda harç veya katılma payı konusu yapılmayan ve ilgililerin isteğine bağlı olarak ifa edecekleri her türlü hizmet için belediye meclislerince düzenlenecek tarifelere göre ücret almaya yetkilidir. Bu çerçevede ifade edebileceğimiz başlıca ücretler, su ücretleri ve toplu taşıma ücretleridir.

Belediyelerimiz, bu konuda su tahakkukları yapıp, faturalar gönderilse dahi ödemeyenlerin sularının kesilmeyeceğini ilan etmiş durumdadır. Bunun yanında, toplu taşımaya getirilen sınırlama ile zaten sürekli zarar eden toplu taşımaların gelirlerinin de iyice düşeceğini söyleyebiliriz.

Kaldı ki; yukarıda da ifade ettiğimiz gibi TBMM'nin gündeminde bulunan Kanun teklifinde ücretlerle ilgili de bir düzenleme yer almaktadır. Buna göre; konutlara ve faaliyetleri durdurulan işyerlerine ilişkin su faturası borçlarının belediyeler tarafından 3 ay süreyle ertelenebilmesi için karar alma yetkisi verilecektir. Bunun doğal sonucu, erteleme gelmesidir.

2.2.3.1.3. Vergi ve Harç Gelirleri

Belediyelerin önemli gelir kalemlerinden biri de, vergi ve harç gelirleridir. Gayet doğal olarak, salgının toplumda yarattığı ekonomik durgunluk bu vergi ve harçların da azalması sonucunu doğurmuştur.

Kaldı ki; yine yukarıda da ifade ettiğimiz gibi TBMM'nin gündeminde bulunan Kanun teklifinde bu konu ile ilgili de bir düzenleme yer almaktadır. Buna göre; faaliyetleri durdurulan veya faaliyette bulunamayan işletmelerin yıllık ilan ve reklam vergileri ile yıllık çevre temizlik vergilerinin, faaliyetleri durdurulan veya faaliyette bulunulamayan dönemlere isabet eden kısımlarının alınmaması yönünde bir düzenleme söz konusu olacaktır. Görüleceği üzere, teklifin bu şekilde Kanunlaşması halinde, faaliyette bulunulamayan döneme ait ilan ve reklam vergileri ile çevre temizlik vergileri hiç tahsil edilmeyecektir.

Bunun yanında, inşaat sektöründe ve diğer bir çok alanda yaşanan durgunluk diğer vergi ve harçların da tahakkuk edilemeyeceği, dolayısıyla tahsilat yapılamayacağı gibi bir durumla karşı karşıyayız.

2.2.3.2. Genel Vergi Gelirlerini Etkileyen Faktörler

Belediyenin süreklilik arz eden gelir kalemlerinden biri de, genel vergi gelirlerinden aldıkları paylardır.

5779 sayılı İl Özel İdarelerine ve Belediyelere Genel Bütçe Vergi Gelirlerinden Pay Verilmesi Hakkında Kanun'un "Payların hesaplanması ve oranı" başlıklı 2 nci maddesine göre; il özel idareleri ve belediyelere genel bütçe vergi gelirleri tahsilâtı toplamı üzerinden pay verilir. Pay, genel bütçe vergi gelirleri tahsilâtı toplamından, vergi iadeleri düşüldükten sonra kalan net tutar üzerinden hesaplanır. Genel bütçe vergi gelirleri tahsilâtı toplamının yüzde 1,50'si büyükşehir dışındaki belediyelere, yüzde 4,50'si büyükşehirlerdeki ilçe belediyelerine ve yüzde 0,5'i il özel idarelerine ayrılır.

Bunun yanında, aynı maddedeki hükme göre ayrıca; 4760 sayılı Özel Tüketim Vergisi Kanununa ekli (I) sayılı listede yer alan mallardan tahsil edilen özel tüketim vergisi hariç olmak üzere, büyükşehir belediye sınırları içinde yapılan genel bütçe vergi gelirleri tahsilâtı toplamının yüzde 6'sı ile genel bütçe vergi gelirleri tahsilâtı toplamı üzerinden büyükşehirlerdeki ilçe belediyelerine ayrılan payların yüzde 30'u büyükşehir belediye payı olarak ayrılır.

Bu paylar, belediyelerin nüfuslarına göre dağıtılır.

Bu şekilde hesaplanan paylar, aynı Kanunun 3 üncü maddesindeki süreci takip ederek belediyelere gönderilir. Buna göre; paylar, Maliye Bakanlığı tarafından aylık olarak hesaplanır. Maliye Bakanlığı büyükşehir belediye paylarını bu belediyelere doğrudan, il özel idareleri ve diğer belediyelerin paylarını ise ilgili idarelere aktarılmak üzere tahsil edilen ayı takip eden ayın sonuna kadar İller Bankasına aktarır. İller Bankası, payları müteakip ayın en geç onuncu günü mesai saati sonuna kadar ilgili idarelere gönderir.

Görüleceği üzere, tahsil edilen genel vergi gelirlerine ilişkin pay, ancak tahsil edildiği ayı takip eden ikinci ay belediyelere gönderilebilmektedir.

Yukarıda bahsedilen ekonomik durgunluk ve salgının etkisiyle, genel bütçe vergi gelirlerinin de azalması kaçınılmazdır. Kaldı ki, hükümetin yaptığı düzenlemelerin doğal sonucu olarak ta, genel bütçe vergi geliri tahsilatı azalacaktır.

04.04.2020 tarih ve 31089 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanan Muhtasar ve Prim Hizmet Beyannamesi Genel Tebliği (Sıra No: 1)'nde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (Sıra No: 8) ile 18/2/2017 tarihli ve 29983 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Muhtasar ve Prim Hizmet Beyannamesi Genel Tebliği (Sıra No: 1)'nin 15 inci maddesinin birinci fıkrasının (ç) bendi "Diğer maddeleri 1/7/2020 tarihinde," şeklinde değiştirilmek suretiyle beyannamelerin verilmesi ertelenmiştir. Beyanname verilmesinin doğal sonucu ise, doğrudan genel bütçe vergi gelirlerini etkileyecektir. Beyanname verilmediği için, vergiler tahakkuk edilmeyecek, dolayısıyla da tahsilat yapılmayacaktır.

2.2.4. İşgücü Azalmasının Hizmet Verimine Etkisi

Resmi Gazete'nin 22 Mart tarihli Mükerrer sayısında yayınlanan Cumhurbaşkanlığı Genelgesi ile kamu kurumlarında esnek çalışma dönemine geçilmesi ve öncesinde de 65 yaş üstü ile kronik rahatsızlığı bulunanların idari izinli sayılmasına ilişkin düzenlemeler sonucu, belediyeler düşük kapasiteyle çalışmakta, rutin idari işlemler haricinde bir çok iş ve işlem yürütülmemektedir.

Bu nedenle, bu süreçte, bir çok işin durması, yatırım ve faaliyetin ertelenmesi söz konusu olmaktadır.

3. Değerlendirme ve Öneriler

3.1. Değerlendirme

Yukarıdaki başlıklarda detaylı bir şekilde izah edildiği üzere, gerek konjonktürel olarak ve gerekse merkezi idare tarafından yapılan düzenlemelerle belediyelerin hem öz gelirleri, hem de genel bütçe gelirlerinden alacakları paylar azalacak, hatta yok denebilecek düzeye kadar gerileme sıkıntısıyla karşı karşıya kalacaklardır.

Genel vergi gelirleri;

Genel vergi tahsilatının Mart, Nisan, Mayıs ve Haziran ayları itibariyle; gerek beyannamelerin verilmeyecek olmasından, gerekse tahakkuk etmiş vergilerin mükellefler tarafından ödenemeyecek olmasından dolayı oldukça azalacaktır.

Bu azalmaya paralel, ayrılan paylarda aynı düzeyde düşeceğinden, muhtemeldir ki belediyeler önümüzdeki 4-5 ay boyunca şimdi aldıkları payların çok çok altında pay alacaklardır.

Genel vergi gelirlerinden gelen payı, Cumhurbaşkanlığı Kararına rağmen İller Bankası tarafından kesinti yapılarak devam ettiği için, bunun da etkisiyle paylar oldukça düşük seviyelere inebilecektir.

Belediyelerin öz gelirleri;

Belediyelerin öz gelirlerindeki durum biraz daha olumsuz görülmektedir. Yukarıda bahsettiğimiz ve muhtemelen kısa bir zaman diliminde Kanunlaşacak olan teklif ve diğer uygulamalarla;

- Belediyeler su paralarını,
- Kiralarını,
- Çevre Temizlik Vergisini,

- İlan ve Reklam Vergilerini

Tahsil edemeyecekler, ayrıca;

- Toplu taşıma gelirleri tamamen azalacak,

- Ekonomik durgunluk, inşaat piyasasının durması, işyerlerinin kapanması ve yeni işyerlerinin açılmaması gibi bir çok etken dolayısıyla, belediyelerin tahsil edebileceği bir çok harç ve ücrette olmayacaktır.

Bu durumun ortaya çıkaracağı fotoğraf, belediyelerin öz gelirlerinin de tabir yerindeyse "0" seviyesine düşmesine neden olacaktır.

Belediyelerin giderleri;

Belediyeler, bu dönemde çevre ve insan sağlığından evde bakım hizmetlerine kadar bir çok hesapta olmayan faaliyete kaynak ayırmak ve hatta aktarmak, bunun yanında sosyal ve sağlık yardımlarına ağırlık vermek zorunda kalacaklardır. Bu belediyelerin bütçelerini zorlayacaktır.

Belediyelerin bütçeleri zorlayacak başka bir husus ise, bu süreç bittikten sonra gerek askıya aldıkları yatırımlara kaynak bulmak, gerekse bu süreçte aksayan bir çok şeyi tamir etmek durumunda kalacaklar, bunun için de kaynağa ihtiyaçları olacaktır.

Belediyelerin iş gücü kaybı;

Belediyeler, yoksun kaldıkları kaynaklar nedeniyle personellerinin ücret ve maaşlarını ödeyemeyecekleri gibi, idari izin ve dönüşümlü çalıştırma nedeniyle de büyük bir işgücü kaybı yaşamaktadırlar.

3.2. Önerilerimiz

Yukarıdaki başlıklarda detaylarını verdiğimiz, değerlendirme bölümünde de özetlediğimiz olgular karşısında, belediyelerin mali açıdan etkin bir şekilde desteklenmesi, bunun yanında ek işgücü takviyesi yapılması şarttır. Bunu yapmadığımız takdirde; mahallinde vatandaş memnuniyetini sağlamakla, toplumsal kalkınmaya katkı yapmakla ve hepsinden önemlisi mahalli müşterek hizmetleri ifa etmekle yükümlü olan belediyelerin külliyetli bir kısmının bırakın bunları yapmasını, sabit işletme giderlerini bile karşılayamaz duruma gelmeleri kaçınılmaz olacaktır.

Bu son ile karşılaşmamak adına bir dizi önlem alınması zorunludur.

Öncelikle, yukarıda da ifade ettiğimiz gibi TBMM'nin gündeminde bulunan Kanun teklifinde yer alan bir öneriyi olumlu bulduğumuzu, ancak yeterli görmediğimizi belirtmeliyiz. Buna göre; büyükşehir belediyeleri, belediyeler ve bağlı kuruluşlarının

gelir vergisi tevkifatı beyan ve ödeme süreleri ile tüm sosyal sigorta prim ödemelerinin 3 ay süreyle ertelenmesi ve toplu taşıma faaliyetlerinin 3 ay süreyle belediyelerce desteklenebilmesi söz konusu olacaktır.

Bu teklifi de dikkate alarak önerilerimizi şu şekilde sıralayabiliriz:

3.2.1. Genel Vergi Geliri Paylarına İlişkin Önerilerimiz

Genel vergi gelirlerinden belediyelere gönderilecek paylar, yukarıda gerekçeli bir şekilde açıkladığımız üzere, bugünkü oranlarda gönderilmeye devam ettiği sürece herhangi bir anlam ifade etmeyecektir. Bu düşüşün bir nebze olsun önüne geçilmesini sağlamak amacıyla;

- İller Bankası payları gönderirken hiçbir gerekçe veya nedenle kesinti yapmamalı ve tahakkuk eden payı yıl sonuna kadar tam olarak göndermelidir.

- 5779 sayılı Kanununun 2 nci maddesinin 4 üncü fıkrasındaki "Cumhurbaşkanı, bu maddede belirtilen oranları iki katına kadar artırmaya veya kanuni haddine kadar indirmeye yetkilidir." düzenlemesine uygun olarak Mayıs ayından itibaren yıl sonuna kadar İller Bankası payları iki kat olarak gönderilmelidir.

3.2.2. Belediyelerin Devlete Ödemek Durumunda Olduğu Kesintiler

Belediyelerin Maliyeye ödemek durumunda olduğu vergiler ile Sosyal Güvenlik Kurumuna gönderdiği primler, belediyeler ve şirketleri için büyük yekün tutmaktadır. Bahsettiğimiz nedenlerle, belediyelerin bunları ödemeleri mümkün olmayacağı gibi, birçok belediyenin ödeyecek parası da bulunmayacaktır. Bu nedenle;

- Gelir vergisi tevkifatı beyan ve ödeme sürelerinin yıl sonuna kadar ertelenmesi ve 2021 yılı için de bir ödeme takvimi öngörülmesi uygun olacaktır.

- Aynı şekilde, tüm sosyal sigorta prim ödemelerinin de yıl sonuna kadar ertelenmesi ve 2021 yılı için de bir ödeme takvimi öngörülmesi uygun olacaktır.

3.2.3. Devlet Mali Yardımlarının Artırılması

Belediyelerin mali durumları ölçü alınarak, genel bütçeden bazı yatırımlarının desteklenmesi sağlanmalıdır. Strateji ve Bütçe Başkanlığı bütçesinin ilgili ödeneği, yatırım nitelikli giderler açısından belediyeler açısından Cumhurbaşkanı'nca kullanılmalıdır.

3.2.4. Belediyelere Özel Toplum Yararına Program Uygulanmalıdır.

Yukarıda detayları ile değindiğimiz işgücü kaybını telafi etmek amacıyla İŞKUR tarafından belediyelerin;

- a. Çevre temizliđi
- b. Bina temizliđi
- c. Çöp toplama
- d. Sosyal yardım hizmetleri
- e. Yaşlı (evde) bakım ve sağlık hizmetleri
- f. Trafik ve toplu taşıma hizmetleri

gibi salgınla mücadele kapsamında özel öneme sahip alanlarda istihdam sağlanmalıdır.

Uygulamaya konacak bu programda istihdam edilecekler için temel kriter, istihdamında güçlük çekilen gruplar yerine, sıraladığımız çalışmalarda en üst düzeyde katkı ve verim ortaya koyabilecek kişilerden seçilmeli, salgın açısından dezavantajlı olan kişiler bu haktan yararlandırılmamalıdır. Yararlanıcılar bu husus dikkate alınarak belirlenmelidir.

3.2.5. Kalkınma Ajansları Destekleri Hızlandırılmalıdır

Dışişleri Bakanlığı Avrupa Birliđi Başkanlığının açıkladığı “Kalkınma Ajansları Kovid-19 ile Mücadele ve Dayanıklılık Programı” ve buna benzer programlarla belediyeler istisnasız desteklenmelidir.

[1] ?çi?leri Bakanl??? E. Ba?kontrolörü, Manisa Büyük?ehir Belediyesi E. Genel Sekreteri, DKBB E. Genel Sekreteri

---

Telefon: +90 (312) 473 84 23

E-Posta: mts@mevzuattakip.com.tr

Adres: Çetin Emeç Bulvarı Hürriyet Cad. No: 2/12 Çankaya ANKARA